

адаптація альтруїзм агресивність аліменти б
йдужість батьківство бідність безробіття важ
ковиховуваність волонтерство всесвітня дек
ларація гарантії геронтологія гідність громад
а групи ризику гуманність девіантна поведінк
ка дискримінація добробут дозвілля допомога
мансипація емпатія здоровий спосіб життя
нклюзія інтегра Social work

Abstract background with diagonal stripes in blue, yellow, and white. A word cloud of social work terms is overlaid, including: Social work, welfare discrimination, empathy, tolerance, parenthood, unemployment, dignity, world declaration, guarantees, volunteering, poverty, risk groups, hard, deviant behavior, humanity, facilitation, marginal, confidence, and responsibility.

СОЦІАЛЬНО-ОСВІТНІ ДОМІНАНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69

*Рекомендовано ухвалою вченої ради
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 3 від 26.10.2022 р.)*

Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти: матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції: збірник наукових праць; укладач Петровська К. В. 2022. 263 с.

До збірника увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Соціально-освітні домінанти професійної підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти», які виявляють та обґрунтовують тенденції підвищення ефективності підготовки фахівців соціальної сфери та інклюзивної освіти. Матеріали збірника будуть корисними для дослідників, науковців, аспірантів, пошукачів, викладачів, здобувачів.

The collection consists of materials of Ukrainian scientific-practical Internet-conference «Social-educational dominants of specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education» which defining and explaining trends of increasing of effective specialist's professional preparation of social sphere and inclusive education. The materials of the collection will be useful for researchers, scientists, graduate students, prospectors, lecturers, students.

Автори несуть персональну відповідальність за достовірність наданих матеріалів та правильність цитування.

УДК 378.091.12:364-43]:37.043.2-056.2/.3
С 69

© Кафедра соціальної роботи
та інклюзивної освіти,
ФДССО, БДПУ, 2022

Елла Заяць,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Бердянського державного педагогічного університету

Катерина Петровська,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти
Бердянського державного педагогічного університету

УДК 37: 377 37.01/.09 159.92

РОЗВИТОК ЗДАТНОСТІ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ

DEVELOPMENT OF THE ABILITY TO SELF-ORGANIZATION AS A CONDITION FOR THE FORMATION OF SOFT SKILLS OF PROFESSIONAL AND TECHNICAL EDUCATION ACQUIRES

Анотація. У статті розкривається питання актуальності використання "тайм-менеджменту" як технології, що сприяє формуванню soft skills здобувачів професійно-технічної освіти та розвитку їхніх вмінь самоорганізації освітньої діяльності. Здійснено аналіз наукової літератури що є підґрунтям вирішення поставленої проблеми. Подано результати дослідно-експериментальної роботи.

Ключові слова: самоорганізація, soft skills, тайм-менеджмент, здобувачі професійно-технічної освіти, розвиток, формування.

Abstract. The article reveals the relevance of the use of "time management" as a technology that contributes to the formation of soft skills of students of vocational education and the development of their skills of self-organization of educational activities. An analysis of the scientific literature was carried out, which is the basis for solving the problem. The results of research and experimental work are presented.

Keywords: self-organization, soft skills, time management, students of vocational education, development, formation.

Для сучасної соціокультурної ситуації швидкоплинність стає основною прикметою сучасного життя, де зростає роль часового фактору та правильного використання часових ресурсів. Це призводить до корінної зміни всіх його сфер – від економічної до суто особистої, а уміння самостійно працювати в освітньому процесі стає очевидною необхідністю. У зв'язку із динамічними інноваційними процесами змінюється погляд на професіограму молодого фахівця. У сучасному інформаційному суспільстві затребуваний професіонал, що володіє самостійністю, ініціативністю, гнучкістю мислення, мобільністю, самоосвітньою компетентністю.

Зважаючи на це, головним завданням усіх типів освітніх установ, та професійно-технічного закладу зокрема, є підготовка конкурентоспроможних фахівців, спрямованих на професійну успішність, здатних адаптуватися в мінливих життєвих ситуаціях, готових самостійно набувати знання і критично мислити, вміло застосовувати їх на практиці, самостійно організовувати свою навчальну діяльність і час. Формування соціальних навичок це створення так званого “емоційного інтелекту” у здобувачів, здатних не тільки засвоювати професійні компетентності, а і формувати soft skills.

Актуальність розв’язання означеної проблеми зумовлюється наявністю низки *суперечностей* між:

- загостренням значимості в сучасному соціумі фактору часу та недостатньою готовністю молоді будувати своє життя з урахуванням часового чинника;
- широким діапазоном можливостей ціннісного самовизначення молоді в закладі професійно-технічної освіти і відсутністю у більшості здобувачів умінь реального цілепокладання і самоорганізації;
- прагненням сучасної молодшої людини стати успішною у професії і обмеженням вибором засобів навчання тайм-менеджменту в освітньому просторі закладу освіти.

Пошук шляхів вирішення протиріч становить проблему дослідження: використання “тайм-менеджменту” як технології, що сприяє розвитку вмінь самоорганізації освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти.

У сучасній науці до теперішнього часу накопичений достатній фонд знань, необхідних для аналізу і вирішення поставленої проблеми. Загальні питання самоорганізації освітньої діяльності висвітлені в роботах В. Андрєєва, А. Арета, С. Архангельського, Ю. Бабанського, Н. Боритко, К. Божович, М. Боришевського, П. Гальперіна, О. Голік, А. Громцевой, В. Давидова, В. Крижко, Ю. Кулюткіна, С. Немченко, Р. Серікова, Н. Тализіної, Д. Ушакова, В. Хозієва, Н. Чекалевой, Д. Ельконіна та ін. Вчені наголошують на необхідності застосування в освітній діяльності актуальних для сьогодення технологій, спрямованих на спонукання внутрішньої мотивації навчання здобувачів освіти, розвиток їхніх пізнавальних інтересів у відповідності із завданнями, що стоять перед сучасним закладом професійно-технічної освіти у процесі модернізації освіти.

Аналіз психолого-педагогічних досліджень з проблеми самоорганізації навчальної діяльності дозволяє виділити кілька основних наукових напрямів: організація самостійної роботи здобувачів освіти (В. Кузовлев, В. Граф, І. Ільєсов, В. Ляудіс та ін.); формування раціональної навчальної діяльності (Р. Домбровецька, В. Донцов, Ю. Пароходов, А. Сорокової, Н. Тітаренко, Н. Тутишкін та ін.); взаємозв’язок самоорганізації та мотивації навчальної діяльності (В. Риндак, Р. Коган, А. Осін, А. Цветкова та ін.); взаємозв’язок самоорганізації та самоконтролю (Я. Устінова); готовність до самоорганізації

(Н. Заєнутдінова); культура самоорганізації як частина культури особистості (Н. Таланчук); культура самоорганізації як необхідна складова умінь вчитися (В. Белов, В. Гладкіх, Т. Давиденко, Т. Шамова, Р. Шибанова та ін.).

Проблема формування soft skills стала предметом досліджень О. Гури, К. Коваль, Н. Коляди, Г. Корнюш, О. Кравець, О. Кравченко, Н. Мукан, В. Радкевич та ін. У публікаціях із питань професійної підготовки фахівців науковцями охарактеризовано систему “м’яких навичок”, особливості їхнього формування у здобувачів освіти в процесі реалізації освітніх програм закладами освіти. Зокрема, теоретичному обґрунтуванню системи формування м’яких навичок фахівців на основі компетентнісного підходу присвячено публікацію Г. Мозгової, В. Євтушенко, А. Мозгової [4]. Практичний досвід формування soft skills в умовах закладу вищої освіти схарактеризовано у дослідженні Н. Коляди та О. Кравченко [3]. Розвиток “м’яких навичок” здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти був предметом наукових дискусій під час П’ятої національної (не)конференції для шкільних педагогів EdCamp Ukraine [1]. Водночас зауважимо, що бракує наукових досліджень про особливості формування soft skills здобувачів закладів професійно-технічної освіти.

Таким чином, можна стверджувати, що попри розмаїття досліджень, присвячених розробці нових підходів до організації самостійної навчальної діяльності здобувачів освіти, залишаються й нез’ясовані питання. Так, не знайшла поки що належного висвітлення проблема використання технології “тайм-менеджмент” в управлінні самоорганізацією освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти. Отже, аналіз наукової літератури та науково-педагогічні реалії сьогодення показали, що проблема розвитку здатності до самоорганізації освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти потребує в подальшому теоретичного дослідження та експериментальної розробки.

Необхідність вирішення даної проблеми визначила вибір теми дослідження *“Розвиток здатності до самоорганізації як умова формування soft skills здобувачів професійно-технічної освіти”*.

Мета дослідження: визначити педагогічні умови використання технології “тайм-менеджмент” для управління самоорганізацією освітньої діяльності та формування soft skills здобувачів професійно-технічної освіти.

Для досягнення цієї мети поставлено такі **завдання**:

1. Визначити теоретичні засади, генезис, дефініції та детермінанти проблеми самоорганізації освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти в сучасній науковій літературі.

2. Охарактеризувати soft skills та технологію тайм-менеджменту самоорганізації освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти як фьючерний вид освітнього менеджменту.

3. Провести діагностику вмінь самоорганізації здобувачів професійно-технічної освіти.

4. Розробити, теоретично обґрунтувати модель педагогічної технології “тайм-менеджмент” як засобу управління самоорганізацією освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти.

Об’єкт дослідження: процес формування soft skills здобувачів професійно-технічної освіти

Предмет дослідження: “тайм-менеджмент” як технологія розвитку здатності до самоорганізації освітньої діяльності здобувачів професійно-технічної освіти.

Дослідження базується на **гіпотезі**, що управління самоорганізацією освітньої діяльності буде ефективною, якщо:

1. Забезпечується засвоєння здобувачами професійно-технічної освіти системи знань тайм-менеджменту, що відповідає компетенціям, визначеним у профілі програми їхньої підготовки.

2. “Тайм-менеджмент” використовується як педагогічна технологія, що дозволяє структурувати час здобувача, у відповідності з особистими та навчальними цілями і цінностями.

3. Розвивається ціннісне ставлення до феномену самоорганізації, що проявляється в специфіці вибору та реалізації індивідуального освітнього маршруту, особистісних особливостях застосування інтелект-карт, портфоліо, що забезпечують прагнення здобувача до успішної самореалізації.

4. Відбувається інтенсифікація процесу розвитку умінь самоорганізації часу, що підвищують ступінь домагань здобувача до якості освіти та рівня життя.

Результати проведеного дослідження сприяли розширенню понятійного апарату самоорганізації освітньої діяльності; конкретизації умінь самоорганізації і актуалізації моделі самоорганізації в освітньому процесі; збагаченню знань про засоби розвитку тайм-менеджменту в якості технології, що виступає як умова формування soft skills здобувачів професійно-технічної освіти та розширює межі застосування отриманих теоретичних результатів.

Практична значимість дослідження полягає в тому, що розроблені педагогічні умови ефективного використання технології тайм-менеджмент можуть бути застосовані з метою формування загальнокультурних, загальних і професійних компетенцій в освітньому процесі, виробничих практиках і самостійної роботи здобувачів професійно-технічної освіти.

За результатами дослідно-експериментальної роботи можна зробити висновок про те, що після використання прийомів тайм-менеджменту, самоменеджменту та майнд-менеджменту в організації освітньої діяльності, рівень самоорганізації здобувачів професійно-технічної освіти в цілому покращився на 19,5%.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вибрані матеріали міжнародної програми з формування м'яких навичок СЕЕ навчання / за заг. ред. О. Елькіна, О. Масалітіної, Я. Фюрста. Харків: Дім реклами, 2019. Спеціально для П'ятої національної (не)конференції для шкільних педагогів EdCamp Ukraine, 2019. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2019/07/07/CEE-PRINT.pdf> (дата звернення: 16.10.2022).
2. Коваль К. О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2015. № 2. С. 162-167.
3. Коляда Н., Кравченко О. Практичний досвід формування «soft-skills» в умовах закладу вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. № 3(27). С. 137-145.
4. Мозгова Г., Євтушенко В., Мозгова А. Формування soft skills фахівця в галузі маркетингу на основі компетентнісного підходу. Економіка та суспільство. 2020. Вип. 22. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/98/93> (дата звернення: 6.10.2022).
5. Наход С. А. Значущість «soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. № 63. С. 131-135.